

КЛЮЧОВІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

УДК: 334.012.42(477) Помеліло А.С., студентка 1 року ОС магістр
факультету менеджменту і маркетингу
ХНЕУ ім.С.Кузнеця

Одним з чинників соціально-економічного прогресу є розвиток підприємницької діяльності, про що свідчить досвід зарубіжних країн. З моменту набуття Україною незалежності держава зробила значні кроки на шляху до стимулювання розвитку підприємництва. Але слід звернути увагу, що вітчизняне підприємництво як самостійне соціально-економічне явище існує та прогресує у надзвичайно складних економічних та політичних умовах, де стикається з різноманітними проблемами [1]. Метою статті є аналіз положення малого підприємництва в Україні, визначення проблем, які стримують його розвиток та запропонування шляхів подолання цих проблем з метою подальшого ефективного його функціонування.

Теоретичним і практичним питанням ефективного розвитку підприємництва та малого бізнесу присвячено багато досліджень зарубіжних і вітчизняних вчених-економістів та практиків. Зокрема, Н.У. Багачева [2], В. В. Дорофієнко [3], А. Орлов А. [4], Фрейнкман О.Ю. [11] та інші. Проте сучасні економічні тенденції, як в Україні, так і в світі, обумовлюють необхідність подальшого проведення досліджень в даній сфері.

Малі підприємства виступають передумовою сталого економічного зростання, появи нових робочих місць, зміцнення економіки регіонів і країни в цілому.

Відповідно до Закону України «Про державну підтримку малого підприємництва», малим підприємством вважається юридична особа, суб'єкт підприємницької діяльності будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, де середня чисельність працюючих за

звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та обсяг річного валового доходу становить не більше 70 млн.грн. [5].

Сучасні тенденції розвитку малого підприємства, демонструють, що найбільша кількість малих підприємств сконцентрована у таких сферах як торгівля, будівництво, фінансова діяльність та сфера послуг

Незалежно від розміру, кількість вітчизняних підприємств має тенденцію до зниження (табл. 1).

Таблиця 1
Динаміка кількості підприємств в Україні 2013-2015 рр.[6]

Роки	Великі підприємства	Середні підприємства	Малі підприємства
2013	659	18859	373809
2014	497	15906	324598
2015	423	15202	327815

За період з 2013 -2015 роки обсяг великих підприємств зменшився на 27,81%, а середніх та малих підприємств – на 27,55% та 8,24% відповідно. Отже, аналізуючи данні за період 2013 -2015 рр. можемо зробити висновок, що малі підприємства переважають у загальній кількості підприємств України.

У ринкових умовах господарювання структуроутворюючу роль відіграє мале підприємництво. Це пов'язано, в першу чергу, з історичними аспектами формування ринкової економіки, де дрібносерійне виробництво було первинною формою господарювання. На сьогоднішній день економіка розвинених країн ґрунтується на малому та середньому бізнесі. Зокрема, їх частка у ВВП багатьох європейських країн перевищує 50% (Італія – 70%, Німеччина – 60%, Франція – 52%), в Польщі – 47% ВВП, а в Росії та Білорусі – 22% та 23% відповідно. В Україні мале підприємництво знаходиться лише на етапі становлення (12 – 14 %ВВП) та потребує значної підтримки [7].

Однією з найголовніших проблем розвитку малих підприємств в Україні є неефективність державної системи оподаткування, яка веде до надмірно завищених податків щодо малого бізнесу і як наслідок – створення стимулу для розвитку тіньового сектору економіки [8].

Підприємства малого бізнесу, отримують і так невеликі прибутки, а через надмірно високі податкові ставки, не мають достатніх коштів для свого розвитку, для створення системи резервування, яка б дозволила їм вистояти в несприятливих умовах. Високий податковий тиск не сприяє ні збільшенню кількості малих підприємств, ні їх діловій активності.

Також необхідно зробити акцент на те, що в Україні ще не склалася ефективна система державної підтримки і захисту малого підприємництва. Формально державна підтримка малого підприємництва вже кілька років існує про це свідчить Закон України «Про державну підтримку малого підприємництва», але нажалі лише на папері. В даному законі є ряд суттєвих недоліків, які гальмують, а то й унеможливають виконання його положень. І головний недолік – це те, що в законі не прописано чіткі механізми реалізації його норм, особливо щодо фінансової підтримки, нечітко визначені умови надання цієї держпідтримки. Створення дієвої державної політики підтримки малого підприємництва, встановлення шляхів її реалізації має стати невід'ємною частиною національної концепції соціально-економічних перетворень [10].

Існують проблеми, щодо фінансового забезпечення. Наприклад, складність користування банківським кредитом через високу ставку відсотка. Як правило, банківські установи здійснюють кредитування на короткостроковій та середньостроковій основі під заставу, що набагато перевищує надану позику [9].

В країнах європейського простору високого рівня розвитку набуває сфера бізнес-послуг. До інфраструктури бізнесу входять сервісні служби для починаючих та існуючих підприємців (довідково-інформаційні, консалтингові, навчальні фірми), асоціації і союзи, які надають підтримку малому бізнесу. Не дивлячись на те, що процес розвитку малого підприємництва в Україні відбувається досить впевнено, повно функціонуюча мережа довідково-інформаційних і консалтингових служб для малих підприємств ще не набула розповсюдження у нашій державі.

Виходячи з вище наведених чинників, які безпосередньо позначаються на розвитку малого бізнесу в Україні, доцільним буде запровадження наступних заходів:

- 1) розробка системи пільг, стосовно оподаткування малого бізнесу;
- 2) створення дієвої державної програми, яка б мала на меті надання субвенцій з державного бюджету;
- 3) організація інформаційної, консультативної підтримки, насамперед: створення мережі інформаційно-аналітичних центрів малого підприємництва, навчальних і консалтингових пунктів, до завдання яких буде входити надання допомоги підприємцям у розробці їх стратегії в сучасних ринкових умовах;
- 4) встановлення пільгових умов кредитування для малого бізнесу.

Отже, економіка багатьох розвинених країн базується саме на малому бізнесі, характерними ознаками якого є динамічність та гнучкість. Україна неодмінно має потенціал до розвитку малого підприємництва. Необхідно звернути увагу, що при створенні сприятливих умов для функціонування та розвитку підприємницький сектор здатний сприяти стійкому зростанню національної економіки, розвитку ділової активності, просуванню нових технологій, заповнюванню ринку товарами і послугами на конкурентній основі, створенню нових робочих місць.

Література:

1. Ващенко К.О., Варналій З.С., Воротін В.Є. та ін. Про стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні: Національна доповідь – К.: Держкомпідприємство, 2008. – 226 с.
2. Багачева Н.У. Тенденции развития маркетинга транснациональных корпораций в условиях глобализации мировой экономики / Н.У. Багачева // Аналітик. – 2004. – С. 39– 44.
3. Фінансовий та організаційно-інституційний механізм державного управління розвитком соціально-економічної інфраструктури: монографія / В.В. Дорофійенко, В.М. Лобас. – Донецьк: СПД Купріянов В., 2010. – 220 с.

4. Орлов А. Малое предпринимательство. Старые и новые проблемы / А. Орлов // Вопросы экономики. – 1997. – № 4. – С. 130-140.

5. Закон України «Про державну підтримку малого підприємництва» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2063-14>

6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

7. Турчак, В.В. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку малого бізнесу в Україні [Текст] / В.В. Турчак // Молодий вчений. – 2013. - №1 (01). – С. 39-44.

8. Давыдова А. А. Проблемы развития малого предпринимательства в Украине : [Электронный ресурс] / А. А. Давыдова, Е. Н. Кинько. – Режим доступа : http://www.rusnauka.com/12_ENXXI_2011/Economics/10_85780.doc.htm

9. Рачкевич М. Тіньова економіка процвітає, незважаючи на новий Податковий кодекс // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kyivpost.ua/business/article/tinova-ekonomika-procvitaye-nezvazhayuchi-na-novij-podatkovij-kodeks-36700.html>

10. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://msd.com.ua/predprinimatelstvo-opredelenie-sushhnost-funkcii/problemy-i-perspektivy-ukrainskogo-predprinimatelstva/>

11. Фрейнкман О.Ю. Економіка та бізнес. Початковий курс/О.Ю.Фрейнкман. – Львів : Свитязь ,2007. – 176 с.

Науковий керівник
к.е.н., доцент кафедри
підприємницької діяльності

Матвієнко – Біляєва Г. Л.

Опубліковано в авторській редакції